

A Development of Student Discipline Based on Sappurisa Dhamma of Banhouymood School Under Suratthani Primary Educational Service Area Office 3

Walailak Sukhathip^{1*} Phrakhruphichitsupakarn¹ and Maliwan Yotharak¹

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

* Corresponding author. E-mail: olyaoyoil@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to 1) study the development of student discipline at Ban Huai Mud School, under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 3; 2) explore ways to develop student discipline according to the principles of the Seven Noble Virtues; 3) evaluate the results of student discipline development based on the Seven Noble Virtues. This study is action research, targeting a group consisting of 15 main informants, 5 experts, and 22 follow-up participants. The research tools include in-depth interviews, expert interviews, and behavioral observation. Data analysis was conducted using percentages, means, standard deviations, t-values, and descriptive statistics. The research findings indicate that 1) the status of student discipline development encompasses four areas: (1) Responsibility: the school has clear rules and organizes promotional activities, but some students still lack awareness of their duties; (2) Self-confidence: although the school supports students, some still hesitate to express themselves due to fear of failure; (3) Compliance with rules: some students exhibit inappropriate behavior or lack good role models; (4) Patience: some students lack training or have been overly indulged. 2) The PAOR2 cycle was used, which includes planning, acting, observing, and reflecting. In the first round, strengths and weaknesses were analyzed, and activities were defined according to the principles of the Seven Noble Virtues. In the second round, activities were adjusted based on evaluation results, with teachers leading and reinforcing motivation, and a meeting was held to summarize sustainable approaches. 3) The results of the discipline development revealed that the students' discipline significantly improved after the intervention at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Development, Student Discipline, Sappurisa Dhamma

การพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วลัยลักษณ์ สุชาติพิทย์^{1*} พระครูพิจิตรศุภการ¹ และ มะลิวัลย์ โยธารักษ์¹

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: olyaoyoil@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาวินัยนักเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 3) ประเมินผลการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลหลัก 15 คน ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และผู้ติดตามผล 22 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบสังเกตพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีและเชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาวินัยนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความรับผิดชอบ โรงเรียนมีกฎระเบียบชัดเจนและจัดกิจกรรมส่งเสริม แต่บางคนยังขาดความตระหนักในหน้าที่ (2) ความเชื่อมั่นในตนเอง แม้โรงเรียนสนับสนุน แต่บางคนยังไม่กล้าแสดงออก กลัวความล้มเหลว (3) การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ นักเรียนบางส่วนยังมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือขาดแบบอย่างที่ดี (4) ความอดทน บางคนยังขาดการฝึกฝนหรือได้รับการตามใจมากเกินไป 2) ใช้วงจร PAOR₂ ได้แก่ วางแผน ปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผล โดยรอบแรกวิเคราะห์จุดแข็ง-อ่อน กำหนดกิจกรรมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 รอบสองปรับกิจกรรมตามผลประเมิน มีครูเป็นผู้นำและเสริมแรงจูงใจ และจัดประชุมสรุปแนวทางอย่างยั่งยืน 3) ผลการพัฒนาวินัยพบว่า วินัยของนักเรียนหลังได้รับการพัฒนาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนา, วินัยนักเรียน, สัปปุริสธรรม 7

© 2025 JOMSD: Journal of Organizational Management and Social Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุว่า การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นทั้งความรู้และคุณธรรม โดยการเรียนรู้ต้องบูรณาการองค์ความรู้จากหลายสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศาสนา และวัฒนธรรม พร้อมแฝงคุณธรรมและจริยธรรมในทุกวิชา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545) สถานศึกษาต้องประเมินผู้เรียนอย่างหลากหลายตามระดับและรูปแบบการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลัก “คุณธรรมนำความรู้” พร้อมขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งเสริมพัฒนาการที่รอบด้านของผู้เรียน ทั้งในด้านพฤติกรรมและอารมณ์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และปลูกฝังคุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานยังเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งมี 8 ประการ ได้แก่ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ โดยคุณลักษณะเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญสำหรับนักเรียนคือความมีวินัย (Discipline) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) ที่มุ่งสร้างผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยเฉพาะทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ตามสำนักงานแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเน้นการบูรณาการความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม และจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กและพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานที่มีคุณภาพ (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังระบุว่าการจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และคุณธรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนที่กำหนดให้ผู้เรียนมีวินัยและความรับผิดชอบตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2561)

สถาบันการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถทั้งจิตใจ เพียบพร้อมทั้งด้าน คุณธรรมและความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพัฒนาวินัยของนักเรียนควรต้องยึดหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาตนและบุคคลที่เรียกว่าสัปปุริสธรรม 7 เป็นเป็นหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในธัมมัญญสูตร 7 ประการ อันได้แก่ 1. ธัมมัญญตา หมายถึง การรู้เหตุและผล เข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ว่าอะไรเป็นสาเหตุและส่งผลอย่างไร ช่วยให้การตัดสินใจมีความถูกต้องและเป็นระบบ 2. อัตถัญญตา คือ การเข้าใจเป้าหมายหรือประโยชน์ของการกระทำ มีความเข้าใจในหลักการ กฎเกณฑ์ และสามารถมองเห็นผลลัพธ์ของการกระทำนั้น ๆ อย่างชัดเจน 3. อัตตัญญตา คือ การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ทั้งในด้านความสามารถ ข้อจำกัด และบทบาทหน้าที่ เพื่อสามารถประพฤติตนได้อย่างเหมาะสม 4. มัตตัญญตา คือ ความพอดีในการกระทำต่าง ๆ รู้จักประมาณ ไม่สุดโต่งในทางใดทางหนึ่ง และยึดหลักทางสายกลางตามหลักพระพุทธศาสนา 5. กาลัญญตา คือ การรู้จักเวลา รู้ว่าเวลาใดควรหรือไม่ควรทำอะไร มีทักษะในการจัดสรรและบริหารเวลาให้เหมาะสม 6. ปริสสัญญตา คือ ความเข้าใจในกลุ่มบุคคลหรือชุมชน รู้จักวัฒนธรรม มารยาท และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น 7. บุคคลปรปักษ์ัญญตา คือ การเข้าใจความแตกต่างของบุคคล ทั้งในด้านอุปนิสัย ความสามารถ และคุณธรรม เพื่อสามารถปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (พระสงฆ์ จตตมโล, 2563)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ยังมีพฤติกรรมด้านวินัยที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งบริบทของโรงเรียนยังมีความเหมาะสมในการนำหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนา นักเรียนให้มีวินัยที่มั่นคง มีความเคารพตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ช่วยแก้ไขปัญหาเชิงพฤติกรรม พร้อมทั้งสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติที่เน้น “คนดี คนเก่ง และมีความสุข”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพนิยน์นักเรียน มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยมุด 2) ครูผู้ที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนบ้านห้วยมุด 3 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน 3) คณะกรรมการสถานศึกษามีวาระดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 2 คน

1.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนาวิยน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป/คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียน 2) ครูผู้ที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนบ้านห้วยมุด 3 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน 3) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป

1.3 ขั้นตอนประเมินผลการพัฒนาวิยน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งได้มาจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มาก และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุดโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยมุด จำนวน 7 คน 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมดจำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการพัฒนาวิยน์นักเรียน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิยน์นักเรียน 2) กำหนดประเด็นการร่างแบบสัมภาษณ์ ที่จัดทำขึ้นมาเป็นแนวทางการร่างแบบแนวทาง 3) นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 4) ปรับร่างแบบสัมภาษณ์เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2 ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการพัฒนาวิยน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาแนวทาง คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้ 1) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาวิยน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม 2) นำร่างแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาวิยน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.3 ขั้นตอนประเมินผลการพัฒนาวิยน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนประเมินผลการพัฒนาวิยน์นักเรียน คือ แบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งมีลำดับการสร้างเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม แล้วสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม 2) ร่างแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน ซึ่งประเมินโดยครูเป็นผู้ประเมิน แบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง 3) นำแบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่ามีความสอดคล้องของเนื้อหาในระดับสูง 4) นำแบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมที่ได้มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมที่ได้เพื่อเตรียมนำไปใช้จริงกับนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1) การศึกษาสภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากโรงเรียนบ้านห้วยมุด โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 15 รูป/คน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสม นำเสนอหนังสือแนะนำตัว พร้อมแนวคำถามล่วงหน้า และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด พร้อมบันทึกภาพ เสียง และจดบันทึกข้อมูล

2) การศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นตอนแรก โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 รูป/คน พร้อมแนบแนวคำถาม และนัดหมายเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ตามแผนที่วางไว้

3) การประเมินผลการพัฒนาวิสัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้วิจัยขออนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อเก็บข้อมูลจากนักเรียนชั้น ม.3 จำนวน 15 คน และครูผู้สอน 7 คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม แจกและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ต่อไป

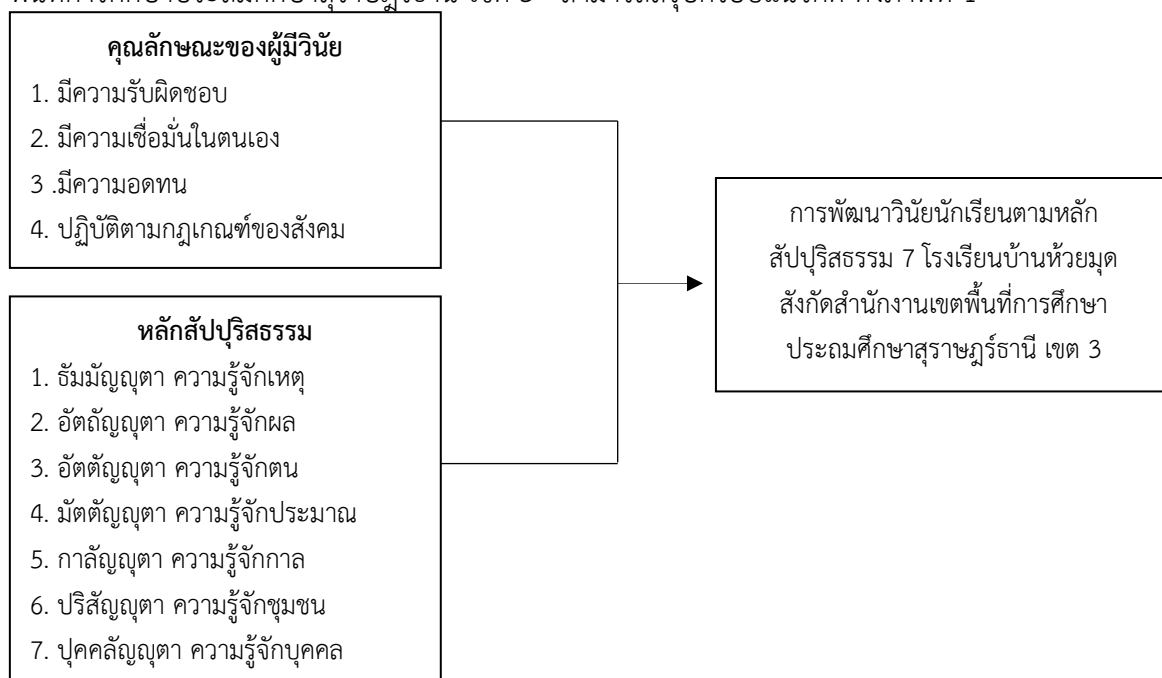
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาวิสัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเน้นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดทำแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนบ้านห้วยมุด

4.2 ขั้นตอนประเมินผลการพัฒนาวิสัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที แนวทางการพัฒนาวิสัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ที่มีประสิทธิภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมจากครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาวิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนาวิสัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ที่เกิดขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา “การพัฒนาวิสัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3” สามารถสรุปกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยมุดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

สภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยมุดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

1) สภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ พบว่าโรงเรียนบ้านห้วยมุดได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิสัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โดยมีการจัดทำกฎระเบียบที่ชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การมาเรียนตรงเวลา การทำการบ้าน การดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม เป็นต้น นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่มย่อยเพื่อสะท้อนตนเอง การมอบหมายหน้าที่ให้กับนักเรียนตามความสามารถ การใช้การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) เช่น คำชม คະแนนพฤติกรรม หรือสัญลักษณ์เชิงบวก เป็นต้น

อีกทั้งโรงเรียนมีการประสานงานกับผู้ปกครองและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการประชุมผู้ปกครอง การส่งข้อมูลผ่านไลน์กลุ่ม และการเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้การปลูกฝังวิสัยนักเรียนมีความต่อเนื่องทั้งในและนอกโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตาม แม้จะมีแนวทางที่ดีในการสร้างความร่วมมือและส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน แต่ยังพบข้อจำกัดบางประการที่ทำให้การพัฒนาวิสัยนักเรียนยังไม่เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ เช่น นักเรียนบางส่วนยังขาดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motivation) ผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่ให้ความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ ครูบางรายอาจมีภาระงานมาก ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการติดตามพฤติกรรม เป็นต้น

ข้อค้นพบนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการหาแนวทางการพัฒนาวิสัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบที่เน้นการสร้างแรงจูงใจภายในของนักเรียน และการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนของครู ผู้ปกครอง และชุมชน

2) สภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียนด้านความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่าโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนตั้งเป้าหมายที่ท้าทายแต่สามารถบรรลุได้ โดยกระตุ้นให้พวกเขาประสบความสำเร็จที่เป็นไปได้ในแต่ละช่วงซึ่งช่วยเสริมความมั่นใจโดยไม่กดดันมากเกินไป ครูใช้การชื่นชมเชิงบวกและให้คำแนะนำที่สร้างกำลังใจ เช่น ชื่นชมในความพยายาม ความตั้งใจ หรือความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกมั่นใจในศักยภาพของตนเอง โรงเรียนยังจัดกิจกรรมพิเศษ เช่น การแสดงดนตรีไทย การพูดในที่สาธารณะ การแข่งขันกีฬา ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาความมั่นใจในตนเอง รู้สึกภูมิใจ และได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน ๆ

3) สภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียนด้านปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม พบว่า โรงเรียนส่งเสริมวินัยและความรับผิดชอบผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง การทำงานกลุ่ม กิจกรรมกีฬา กิจกรรมทัศนศึกษา และการจับคู่ช่วยตรวจสอบในชั้นเรียน โดยมุ่งเน้นการเคารพกฎระเบียบ การทำงานเป็นทีม และการปรับใช้วินัยในชีวิตประจำวันอย่างยั่งยืน

4) สภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียนด้านความอดทน พบว่า โรงเรียนมุ่งเน้นการปลูกฝังความอดทนให้นักเรียนผ่านกิจกรรมหลากหลาย ทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน โดยใช้วิธีการฝึกอย่างต่อเนื่องและสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณลักษณะนี้ กิจกรรมในโรงเรียน เช่น การเข้าแถวตอนเช้า การรอคอยในระหว่างทำกิจกรรม การเล่นเกมกีฬาแบบเดี่ยวและทีม และกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการรอคอย การทำงานเป็นทีมและการรับมือกับความกดดัน นอกจากนี้ ครูยังสนับสนุนการแสดงออกถึงความอดทนของนักเรียนด้วยคำชมเชยเพื่อเสริมแรงจูงใจในเชิงบวก โดยผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความอดทนของนักเรียนที่บ้าน เช่น การมอบหมายงานบ้านที่ต้องใช้ความพยายาม ทั้งนี้ การประสานงานระหว่างโรงเรียนและครอบครัวช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะความอดทนให้นักเรียนอย่างรอบด้าน

2. แนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 วงรอบ ภายใต้กระบวนการ PAOR² (Planning – Acting – Observing – Reflecting – Replanning – Reacting) โดยมีการบูรณาการ หลักสัปปริสธรรม 7 ในการพัฒนา วินัยนักเรียน ได้แก่ 1) สัทธา (ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม) 2) สีล (ศีล ความประพฤติดีงาม) 3) สุตะ (ความรู้จากการฟัง/เรียนรู้) 4) จาคะ (การเสียสละ/เอื้อเฟื้อ) 5) ปัญญา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง) 6) อิติ (ความมั่นคง/ความอดทน) และ 7) วิริยะ (ความเพียร) ดังต่อไปนี้

ก่อนการพัฒนา (Pre-test: วงรอบที่ 1)

การดำเนินงานในวงรอบที่ 1 มี 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1) การวางแผน (Planning) เป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูและนักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของวินัย และร่วมกันวางแผนพัฒนาวินัยของนักเรียน โดยมีการบูรณาการหลัก **สุตะ** ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจความหมายของวินัย และหลัก **สัทธา** ซึ่งเน้นการปลูกฝังความเชื่อมั่นว่าวินัยเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

2) การปฏิบัติตามแผน (Acting) ใช้กิจกรรม 4 ด้าน คือ *การเลือกหน้าที่พิเศษ* เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบ (**สีล, อิติ**) *กิจกรรมการแสดงออก* เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง (**สัทธา**) *การร่วมกันสร้างกฎระเบียบ* เพื่อปลูกฝังการเคารพกติกาของสังคม (**สีล, สุตะ**) และ *กิจกรรมที่ทำกายร่างกายและจิตใจ* เพื่อฝึกความอดทนและพัฒนาจิตใจ (**อิติ, วิริยะ**)

3) การสังเกต (Observing) ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในขณะทำกิจกรรมจริง รวมถึงเก็บข้อมูลจากสมุดบันทึก แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ โดยบูรณาการหลัก **ปัญญา** เพื่อให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมและผลลัพธ์ของตนเองได้อย่างมีเหตุผล และหลัก **จาคะ** เพื่อสังเกตเห็นพฤติกรรมการเสียสละ และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในการทำงานร่วมกันของนักเรียน

4) การสะท้อนผล (Reflecting) เป็นขั้นตอนของการประเมินผล โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง และจัดประชุมสะท้อนผลกับผู้เกี่ยวข้อง โดยบูรณาการหลัก **ปัญญา** ในการวิเคราะห์และปรับปรุงจากข้อมูลที่ได้ หลัก **สุตะ** ในการนำข้อมูลกลับมาเรียนรู้เพิ่มเติม และหลัก **วิริยะ** ในการตั้งใจพัฒนาต่อไปในวงรอบถัดไป

หลังการพัฒนา (Post-test: วงรอบที่ 2)

การดำเนินงานในวงรอบที่ 2 มี 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1) การวางแผนใหม่ (Replanning) เริ่มจากการจัดประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานในวงรอบแรก วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดที่พบ พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรม และวางแผนการเก็บข้อมูลรอบใหม่ โดยบูรณาการหลัก **ปัญญา** ในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างลึกซึ้ง และหลัก **วิริยะ** ในการตั้งใจพัฒนา และวางแผนด้วยความเพียรและต่อเนื่อง

2) การปฏิบัติตามแผน (Reacting) เป็นการดำเนินกิจกรรมพัฒนาวินัยอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสร้างแรงจูงใจจากครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะด้านวินัยทั้ง 4 ด้านในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การเคารพกฎเกณฑ์ และความอดทน ทั้งนี้มีการบูรณาการหลัก **จาคะ** เพื่อเสริมสร้างความเสียสละและการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในหมู่คณะ และหลัก **อิติ** และ **วิริยะ** เพื่อฝึกฝนความมั่นคง ความตั้งใจ และความสม่ำเสมอในการพัฒนาตนเอง

3) การสังเกต (Observing) ใช้เครื่องมือหลากหลายในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต คลิปวิดีโอ บันทึกพฤติกรรม สมุดบันทึกของนักเรียน และการสัมภาษณ์กลุ่มย่อย โดยบูรณาการหลัก **สุตะ** เพื่อรับฟังข้อมูล

จากนักเรียนอย่างลึกซึ้ง และหลัก **ปัญญา** ในการวิเคราะห์พัฒนาการทางพฤติกรรมและความคิดที่สะท้อนจากตนเอง

4) การสะท้อนผล (Reflecting) เป็นขั้นตอนของการประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยใช้ทั้งเครื่องมือเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เช่น การรับฟังข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ การประชุมสรุปร่วมกับครูและนักเรียน โดยบูรณาการหลัก **ปัญญา** และ **สัทธา** เพื่อส่งเสริมการรับฟังอย่างลึกซึ้ง เข้าใจ และศรัทธาในการพัฒนาตนเองต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนตามหลัก **สัปปุริสธรรม 7** นี้ ไม่เพียงเน้นการปรับพฤติกรรมภายนอกให้เหมาะสม แต่ยังมุ่งเน้นการปลูกฝังวินัยภายในจิตใจ ด้วยเป้าหมายในการสร้างคนดี มีวินัย มีคุณธรรม พร้อมพัฒนาไปสู่การเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเอื้ออาทร และมีคุณภาพ

3. ผลการประเมินผลการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ตารางที่ 1 ผลเปรียบเทียบการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนตามหลัก สัปปุริสธรรม 7 ทั้ง 4 ด้าน ก่อนการพัฒนา (Pre-test: วงรอบที่ 1) และ หลังการพัฒนา (Post-test: วงรอบที่ 2)

พฤติกรรมด้านที่สังเกต	ก่อนการพัฒนา (Pre-test: วงรอบที่ 1)		หลังการพัฒนา (Post-test: วงรอบที่ 2)		t	Sig.
	μ	σ	μ	σ		
ด้านความรับผิดชอบ	3.15	0.77	4.50	0.15	-22.00	0.000
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	3.40	0.14	4.54	0.19	-9.85	0.000
ด้านความอดทน	3.46	0.07	4.50	0.08	-18.99	0.000
ด้านปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม	3.30	0.13	4.51	0.15	-30.30	0.000
เฉลี่ยรวม	3.33	0.13	4.51	0.02	-37.85	0.000

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำกิจกรรมพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนตามหลัก สัปปุริสธรรม 7 ระหว่าง ก่อนการพัฒนา (Pre-test: วงรอบที่ 1) และ หลังการพัฒนา (Post-test: วงรอบที่ 2) พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านวินัยเพิ่มขึ้นในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนที่บูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 มี ประสิทธิภาพในการพัฒนาพฤติกรรมวินัยของนักเรียน อย่างชัดเจนและน่าเชื่อถือในทางสถิติ ทั้งนี้ ก่อนการพัฒนา Pre-test (วงรอบที่ 1) หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมและเก็บข้อมูลก่อนที่นักเรียนจะได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนา ในส่วนของหลังการพัฒนา Post-test (วงรอบที่ 2) หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมและเก็บข้อมูลภายหลังจากที่นักเรียนได้รับการพัฒนาโดยกิจกรรมที่ออกแบบภายใต้กรอบของหลักสัปปุริสธรรม 7

สรุปการประเมินผลการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกด้าน โดยสามารถสรุปสาระสำคัญในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) **ด้านความรับผิดชอบ** นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะความรับผิดชอบผ่านการปฏิบัติหน้าที่จริง เช่น การดูแลห้องเรียนหรือการช่วยงานบ้าน โดยกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงผลกระทบของหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ และเรียนรู้การบริหารเวลา การแก้ปัญหา และการทำงานอย่างมีระบบ ทั้งนี้ แม้จะพบข้อจำกัดด้านการจัดลำดับความสำคัญของงานและการบริหารเวลา แต่กิจกรรมที่เน้นการสะท้อนผลและการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงช่วยให้เกิดพัฒนาการที่ชัดเจนในด้านนี้

2) *ด้านเชื่อมั่นในตนเอง* นักเรียนแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาด้านการกล้าแสดงออก โดยเฉพาะในการพูดในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องและการสนับสนุนจากครูและเพื่อน พบว่าทักษะด้านการสื่อสาร เช่น การใช้เสียง ภาษากาย และการสบตาผู้ฟัง ดีขึ้นอย่างชัดเจน จุดที่ยังต้องปรับปรุง ได้แก่ การควบคุมจังหวะการพูดและการลดความตื่นเต้น ซึ่งสามารถพัฒนาได้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและต่อเนื่องในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุน

3) *ด้านความอดทน* นักเรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการจัดการอารมณ์ การเผชิญกับความยากลำบาก และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ที่ท้าทาย กิจกรรมที่เน้นการทำงานกลุ่มและการตั้งเป้าหมายช่วยให้นักเรียนพัฒนาความมุ่งมั่น ความพยายาม และทักษะการอดทน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สามารถต่อยอดในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในระยะยาว

4) *ด้านปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม* นักเรียนมีความเข้าใจในกฎระเบียบมากขึ้น และสามารถปฏิบัติตามได้โดยสมัครใจ โดยเฉพาะเมื่อได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎร่วมกัน การติดตามพฤติกรรม การให้รางวัล และการสะท้อนผลเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ควรมีการเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมายและยั่งยืนยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

สภาพการพัฒนาวิสัยนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 วิสัยนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรับผิดชอบ 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม 4) ด้านความอดทน พบว่า วิสัยของนักเรียนในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า โรงเรียนบ้านห้วยมุดได้ดำเนินการกำหนดกฎระเบียบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของนักเรียน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยและการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมกลุ่ม บทบาทหน้าที่ในชั้นเรียน และความร่วมมือกับผู้ปกครองในการปลูกฝังพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่านักเรียนบางส่วน ขาดความตระหนักในหน้าที่ของตน เช่น ไม่ทำการบ้าน ไม่เข้าเรียนตรงเวลา หรือไม่รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แม้จะได้รับการส่งเสริมและกำกับดูแลแล้วก็ตาม ประเด็นนี้สอดคล้องกับ ศรชัย เกษมสุข (2564) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบางเลนวิทยา ซึ่งพบว่า การขาดวินัยในตนเองของนักเรียนเป็นปัญหาสำคัญ ที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียนและภาพลักษณ์ของโรงเรียน และยังระบุว่า การปลูกฝังวินัยควรเริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ โดยครอบครัวต้องมีบทบาทในการส่งเสริมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นช่วงวัยสำคัญในการวางรากฐานพฤติกรรม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ศุภวรรณ ทองลาด (2564) ที่ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ปัญหานักเรียน ขาดวินัยและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นปัญหาทั่วไปในสถานศึกษา ซึ่งมักมีสาเหตุจากพฤติกรรมเลียนแบบรุ่นพี่ หรือขาดแรงจูงใจในการเรียน ส่งผลให้ไม่ทำหน้าที่ของตน และหากไม่ได้รับการแก้ไข อาจพัฒนาเป็นพฤติกรรมขาดวินัยในระยะยาว ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตและต่อสังคมโดยรวม จากข้อค้นพบนี้ จึงชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีโครงสร้างและกิจกรรมที่ส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียนแล้ว แต่ยังคงเน้น การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมของครอบครัว เพื่อให้การปลูกฝังวินัยมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า แม้โรงเรียนบ้านห้วยมุดจะส่งเสริมให้นักเรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล และการให้โอกาสในการแสดงออก แต่ยังมีนักเรียนบางส่วนที่ ขาดความกล้าแสดงออก ไม่มั่นใจในตนเอง และหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือการลองสิ่งใหม่ ๆ ในชั้นเรียน สาเหตุที่อาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนี้ ได้แก่ ประสบการณ์เชิงลบในอดีต เช่น การถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือถูกเปรียบเทียบกับ (Bandura, 1997) ขาดการสนับสนุนทางอารมณ์จากครอบครัว

หรือเพื่อน (Wigfield & Eccles, 2000) สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการสร้างความมั่นใจ เช่น บรรยากาศห้องเรียน ที่เน้นการประเมินผลมากเกินไป ตามแนวคิดของ Bandura (1997) เรื่องความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Efficacy) ระบุว่า บุคคลจะมีแนวโน้มลงมือทำกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อเขามีความเชื่อว่าตนเองสามารถทำได้สำเร็จ หากนักเรียนมีประสบการณ์ล้มเหลวซ้ำซาก หรือได้รับการตอบรับเชิงลบจากผู้อื่น ก็อาจลดทอนความเชื่อมั่นของตนจนกลายเป็นการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ท้าทาย นอกจากนี้ งานวิจัยของ Wigfield และ Eccles (2000) ยังชี้ว่า ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์อย่างมากกับ แรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ หากขาดแรงสนับสนุนหรือการยอมรับจากบุคคลรอบข้าง จะส่งผลให้นักเรียนหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมแม้ในกิจกรรมที่ตนสามารถทำได้ ดังนั้น การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนจึงควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยเน้นการเสริมแรงทางบวก การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นโดยไม่ถูกตัดสิน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากความผิดพลาด

ด้านการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม พบว่า แม้โรงเรียนบ้านห้วยมุดจะดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในการปลูกฝังระเบียบวินัยและความเคารพต่อกฎเกณฑ์ของสังคม เช่น การเข้าแถว การเคารพธงชาติ การจัดกิจกรรมหน้าที่พลเมือง และกิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในโรงเรียน แต่ยังพบว่านักเรียนบางส่วนยังมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น การฝ่าฝืนกฎระเบียบ ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของครู หรือแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับเพื่อนร่วมชั้น พฤติกรรมดังกล่าวอาจเกิดจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งมีอิทธิพลสูงต่อวัยเด็กและวัยรุ่น เพราะเป็นช่วงวัยที่มีความต้องการการยอมรับจากกลุ่ม (Santrock, 2018) นักเรียนบางคนอาจเลือกทำตามพฤติกรรมของกลุ่มแม้จะขัดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน เพื่อให้ได้รับการยอมรับหรือหลีกเลี่ยงการถูกปฏิเสธ อีกปัจจัยสำคัญคือ การขาดแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ซึ่งอาจเกิดจากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวหรือชุมชน หากนักเรียนไม่ได้รับแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎ การเคารพสิทธิของผู้อื่น และการอยู่ร่วมกันในสังคม ก็จะขาดทักษะทางสังคม และทัศนคติที่เหมาะสมในการเป็นพลเมืองที่ดี แนวคิดของ Bandura (1986) เกี่ยวกับ Social Learning Theory ระบุว่า พฤติกรรมของเด็กส่วนหนึ่งเกิดจากการเลียนแบบแบบอย่าง หากแบบอย่างที่พบในครอบครัว เพื่อน หรือสื่อมีพฤติกรรมที่ไม่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม นักเรียนย่อมมีแนวโน้มจะพัฒนาแบบแผนพฤติกรรมไปในทางเดียวกัน ดังนั้น แนวทางการพัฒนาควรมุ่งเน้น การสร้างแบบอย่างที่ดี ทั้งจากครู ผู้ปกครอง และเพื่อน ตลอดจนจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล เพื่อวางแผนป้องกันและเสริมสร้างจิตสำนึกด้านการเคารพกฎเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง

ด้านความอดทน พบว่า โรงเรียนบ้านห้วยมุดได้ส่งเสริมความอดทนของนักเรียนผ่านกิจกรรมหลากหลาย เช่น การฝึกให้นักเรียนเข้าแถวรอคิว การทำงานกลุ่มที่ต้องแบ่งหน้าที่รอคอยกัน หรือการเผชิญปัญหาในการเรียนรู้ผ่านการแก้โจทย์ปัญหา การทำโครงงาน และกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ซึ่งช่วยให้เด็กฝึกฝนการจัดการอารมณ์และความอดกลั้นต่อแรงกดดัน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่านักเรียนบางส่วน ขาดความอดทนในสถานการณ์ที่ต้องใช้เวลา เช่น การรอคอยในกิจกรรมที่ต้องผลัดเปลี่ยน การเรียนที่มีความยาก หรือเมื่อไม่ได้รับคำตอบหรือความพึงพอใจในทันที โดยมีลักษณะของการหงุดหงิด ตอบโต้ หรือเลิกทำกิจกรรมไปกลางคัน พฤติกรรมดังกล่าวอาจเกิดจากการ ขาดการฝึกฝนความอดทนตั้งแต่ในวัยเด็ก โดยเฉพาะหาก ครอบครัวมักตามใจเด็กมากเกินไป ไม่ปล่อยให้เผชิญความผิดหวังหรือไม่ให้ฝึกจัดการกับอารมณ์ ส่งผลให้ขาดทักษะในการควบคุมตนเองและไม่สามารถรับมือกับความล่าช้าหรืออุปสรรคได้อย่างเหมาะสม แนวคิดของ Mischel (1972) จากการทดลอง “Marshmallow Test” ชี้ว่า ความสามารถในการรอคอย ในเด็กมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในอนาคต เด็กที่สามารถรอคอยสิ่งที่ต้องการได้มักมีความสามารถในการควบคุมตนเองและมีความอดทนต่อแรงกดดันสูงกว่า ซึ่งต้องได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ในวัยก่อนเข้าเรียน นอกจากนี้ แนวคิดพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ของ Skinner (1953) ก็เห็นว่า การสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ความอดทน ต้องเกิดจาก การเสริมแรงเชิงบวกอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งครูและผู้ปกครองควรมีบทบาทร่วมกันในการชื่นชมและให้รางวัลเมื่อเด็กแสดงความอดทน

ดังนั้น การพัฒนาความอดทนในนักเรียนควรเน้นทั้งการ ฝึกเข้าในสถานการณ์จริง การใช้แบบอย่างที่ดี และการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการฝึกวินัยอารมณ์ เพื่อให้ความอดทนกลายเป็นคุณลักษณะถาวรที่ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ และชีวิตในสังคม

แนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต โดยใช้วงจร PAOR² (Planning – Acting – Observing – Reflecting – Replanning – Reacting) พบว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 ประการ ได้แก่ สัทธา (ความเชื่อมั่น), สีล (ศีล), สุตะ (การเรียนรู้), จาคะ (เสียสละ), ปัญญา (คิดไตร่ตรอง), อิติ (อดทน) และ วิริยะ (เพียรพยายาม) มีส่วนสำคัญต่อการปรับพฤติกรรมและทัศนคติของนักเรียนทั้งภายในและภายนอก ทั้งสองวงจรของการดำเนินงานชี้ให้เห็นว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน (Mezirow, 1991) โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนได้มีโอกาสร่วมกิจกรรม เช่น การเลือกหน้าที่พิเศษ การร่วมกันตั้งกติกา และการทำทนายตนเองทั้งทางกายและจิตใจ เป็นการส่งเสริมทักษะการคิดไตร่ตรอง และเจตจำนงอันแน่วแน่ จนเกิดเป็นนิสัยแห่งความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัย (Kohlberg, 1981) ทั้งนี้ ผลลัพธ์ของการพัฒนาพฤติกรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ศรีวิชัย (2563) ที่พบว่า การพัฒนาวินัยโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ช่วยให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้นและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีสัปปุริสธรรมและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Bandura, 1986) ที่ชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อนักเรียนมีทั้งแบบอย่างประสพการณ์ตรง และการไตร่ตรองตนเอง ขณะเดียวกัน หลักการของทฤษฎีการพัฒนาศีลธรรม (Kohlberg, 1981) ก็ช่วยอธิบายถึงการยกระดับจิตสำนึกและการเข้าใจกฎเกณฑ์ของสังคม จนนักเรียนตัดสินใจกระทำสิ่งที่ถูกต้องจากภายในตนเอง โดยสรุป แนวทางการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 จึงเป็นแนวคิดที่ช่วยทั้ง “ปรับพฤติกรรม” และ “บ่มเพาะคุณธรรมภายใน” เป็นกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวม ที่สอดคล้องทั้งทฤษฎีและบริบทจริงของโรงเรียน เป็นแนวทางที่มีศักยภาพสูงในการช่วยให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้มีทั้งหัวใจ หัวใจ และหัวใจ มีคุณลักษณะเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม และอยู่ร่วมกันได้อย่างเกื้อกูล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาวินัยนักเรียนโดยบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า วินัยนักเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และความอดทน ยังมีข้อจำกัดในหลายประเด็น เช่น การขาดความตระหนักในหน้าที่ของตน ขาดความกล้าแสดงออก ได้รับอิทธิพลจากเพื่อน และขาดการฝึกฝนในครอบครัว การดำเนินการพัฒนาวินัยนักเรียนตามวงจร 4 ขั้น ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติตามแผน 3) การสังเกต และ 4) การสะท้อนผล โดยบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 ในแต่ละกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมด้านวินัยพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมที่อิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างมีระบบส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมวินัยของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาวินัยนักเรียนตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โรงเรียนบ้านห้วยมุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจน ในการพัฒนาวินัยนักเรียนให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และวินัยเชิงบวก

1.2 โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้ครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7 และวิธีการส่งเสริมวินัยนักเรียนอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 ควรจัดทำคู่มือกิจกรรมส่งเสริมวินัยสำหรับครูประจำชั้น หรือชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียนตามช่วงวัย เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริง

2.2 ควรมีการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อที่จะดูผลกระทบของการพัฒนาวินัยนักเรียนในระยะยาว เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความมีวินัยในตนเอง หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาผลของการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาวินัยของนักเรียนในระดับชั้นที่แตกต่างกัน เช่น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และความเหมาะสมของแนวทางในแต่ละช่วงวัย

3.2 ควรศึกษาพัฒนาแบบประเมินหรือดัชนีชี้วัดพฤติกรรมวินัยของนักเรียนที่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแม่นยำ โดยอาจใช้แบบสำรวจ การสังเกตพฤติกรรม หรือการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ธนวัฒน์ ศรีวิชัย. (2563). การส่งเสริมวินัยนักเรียนด้วยหลักพุทธธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- พระสามารถ จตตมโล. (2563). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรี ศรีสุวรรณภูมิ. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ศรชัย เกษมสุข. (2564). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบางเลนวิทยา. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ศุภวรรณ ทองลาด. (2564). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2561). มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียน (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: W.H. Freeman and Company.

- Kohlberg, L. (1981). *The Philosophy of Moral Development: Moral Stages and the Idea of Justice*. San Francisco: Harper & Row.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. California: Jossey-Bass.
- Mischel, W. (1972). Cognitive and attentional mechanisms in delay of gratification. *Journal of Personality and Social Psychology*, 21(2), 204–218.
- Santrock, J. W. (2018). *Adolescence*. (17th ed.). New York: McGraw-Hill Education.
- Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*. New York: Macmillan.
- Wigfield, A., & Eccles, J. S. (2000). Expectancy–value theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 68–81.

